

MIK Provtagningsinstruktion: Blodprovtagning fjäderfäbesättningar

Blodprovstagning i fjäderfäbesättningar

Syfte med blodprovstagning

Att på ett korrekt sätt ta blodprov från levande fjäderfän.

Material

- **Kanyler** (Använd gärna en öppen kanyl med kort nål, till exempel grön kanyl 0,8X16.)
- **Blodprovsrör och korkar** (Använd helst särskilda blodprovsrör av plast, så kallade hönsrör. Alternativt används glaströr).
- **Tät sekundärförpackning med absorberande material**
- **Remiss**
- **Vadderat kuvert**
- **Bomull eller papper** för att stoppa eventuell blödning efter provtagningen.
- **Utrustning**
- **Värmeskåp** eller frigolitlåda med förvärmad kylklamp (37-38 grader Celcius).

Procedur

Ställ i ordning en väl upplyst **plats för provtagning**, helst innanför hygienspärren. Minst en **medhjälpare** behövs för att hämta och hålla fåglarna.

Hantering av fåglarna vid provtagning

Mindre fåglar, till exempel **tamhöns**, håller man lättast i ryggläge (bild 1) i famnen.

Hönsfåglar som placeras i ryggläge ligger oftast lugnt och stilla och behöver inte hållas fast hårt. Om fågelns kläms för hårt över bröstkorgen finns det risk för att den kvävs.

Större fåglar, som vuxna kalkoner, gäss och strutskycklingar blir ofta mer stressade än tamhöns och kan vara svåra och tunga att lyfta och hålla fast. Om de inte kan lyftas läggs de på golvet i sidläge.

Vuxna strutsfåglar och ungfåglar av dess arter provtas alltid stående. Låt djurägaren hantera fågelns. Stå bakom eller snett bakom fågelns. De flesta strutsar blir hanterbara om en strumpa träs över fågelns huvud. Fågeln föses sedan försiktigt med huvudet före in i ett hörn eller ännu hellre in i en hanteringsanordning.

Vid provtagning av frigående fjäderfä dämpas ljuset i djurutrymmet för att minimera stresspåverkan. Om sjuka fåglar inte direkt kan infångas så föses istället fåglarna försiktigt ihop i ena änden av

Bild 1. Vid blodprovstagningen av höns håller man hönan i ryggläge. Foto: Bengt Ekberg/SVA

djurutrymmet. Det är viktigt att man rör sig lugnt och hanterar fåglarna försiktigt. Om de skräms kan de lätt skadas.

Provtagningsteknik

Hos de flesta fågelarter tas blodprov från **vingvenen** (vena cutanea ulnaris). Denna ven löper på vingens insida (bild 2).

Prov kan även tas från **höger halsven** (vena jugularis). Provtagning från halsvenen rekommenderas endast vid provtagning av små fåglar, till exempel burfåglar och från sjuka fjäderfän. Provtagning i halsvenen hos strutsar frånrådes.

Hos mindre fjäderfä kan blodprov även tas från en **ven vid hasens framsida** eller genom att **klippa en klo**.

Dun och fjädrar plockas vid behov försiktigt bort från provtagningsområdet och kärlet stasas lätt.

Provvolymer

För de flesta serologiska analyser krävs inga stora provvolymmer. Oftast tar man två milliliter blod från fåglar av en vuxen hönas storlek eller större. De speciella hönsrören (se ovan) fylls till 2/3. Från mindre fåglar måste man minska provets volym.

Efter provtagningen

Efter provtagningen trycker man lätt mot kärlet med en bomullstuss eller pappersservett för att stoppa blödningen.

Om serum ska analyseras placeras röret efter provtagningen med korken i liggande på en plan yta så att blodet kan koagulera längs insidan av röret. Helst ska provet ligga varmt (37 till 38 grader Celsius i värmeskåp) i ett par timmar. Ett alternativ till värmeskåp är en låda (till exempel av frigolit) med förvärmad kylklamp som proverna kan läggas på. Om detta inte går måste provet läggas i rumstemperatur, gärna nära till exempel ett värmeelement.

Vid behov, till exempel över en helg, kan proven förvaras i kylskåp men då bör serumet först hällas av till ett annat rör. Serum är hållbart i en vecka i kylskåp. Helblod skickas till laboratoriet så fort som möjligt.

Observera att blod och serum från fjäderfän **aldrig får frysas** innan det skickas till laboratoriet. Helblod hemolyseras (röda blodkroppar sprängs) och kan då inte användas. Fruset serum kan inte användas om agglutinationstester ska utföras (ger falskt positiva reaktioner) däremot fungerar det för andra serologiska metoder t.ex. ELISA.

Märkning av blodprov

Paketera proverna enligt tre lagars princip;

Bild 2. Blodprov tas lättast i venen på insidan av vingen.

Foto: Bengt Ekberg/SVA

- 1) **Tätt primärkärl** (Lägg proverna i en plastpåse. Märkning (flocknummer eller dylikt) görs med etikett på plastpåsen.)
- 2) Lägg proverna i **förpackning med absorberande material**, t.ex. transporthylsa, transportburk eller väl försluten fryspåse. Det absorberande material ska kunna suga upp hela provets volym.
- 3) **Vadderat kuvert i lämplig storlek.**
Kuvertet måste utan risk för skador kunna rymma allt innehåll

Individuell märkning av blodprov från fjäderfä behövs sällan. Rör av glas placeras i skyddshylsor med adsorberande material eller en burk med adsorberande material och packas enligt instruktionen ovan.

Beställning av rör, korkar, kuvert kan göras **direkt från SVA**, via e-post 4005@sva.se eller telefon 018-67 40 05. Mer information om hur man skickar in prover eller djur till SVA finns att läsa på SVA's [hemsida](#).

**Kontakta gärna SVA vid frågor om blodprovstagning
(Tel. 018-67 40 00 (vxl)).**